

Ženy a dívky ve vědě mají svátek 11. února

11.2.2026 - | Česká zemědělská univerzita v Praze

Přestože je zapojení žen do vědy celosvětově i v České republice stále nízké - v rámci Evropské unie je to méně než 27 procent - Česká zemědělská univerzita v Praze se podílí na zviditelnění ženských vědeckých talentů v míře větší, než je obvyklé. Ženy a dívky, které se rozhodly pro vědeckou kariéru, zde mají výraznou podporu i prostor pro prezentaci výsledků výzkumu na univerzitních kanálech, sociálních sítích, v podcastech a prostřednictvím mediálních výstupů. Jejich práce je inspirací a motivací pro začínající badatelky a studentky.

Za velký úspěch můžeme považovat i umístění tří vědkyň ČZU v posledním žebříčku prestižního časopisu Forbes TOP ženy ve vědě za rok 2025 mezi nejlepší pětadvacítkou. Pro ženu, která se rozhodne pro vědeckou kariéru, nemusí být snadné skloubit tyto ambice s rolí matky. Představujeme některé z těch, jimž se to daří a které jsme oslovili. Svým následovnicím vzkazují, že ambice do vědy patří a mateřství není brzdou kariéry, ale její součástí. Níže nabízíme odpovědi pětice vědkyň z ČZU na tři otázky:

1. Setkala jste se během své kariéry s překážkami ve formě předsudků či stereotypů, s nimiž jste se musela vypořádat?
2. Jak je podle vás v českém prostředí náročné skloubit vědeckou kariéru s rodinným životem a mateřstvím? Jak byste ohodnotila podmínky na ČZU v tomto ohledu?
3. Co byste poradila ženám a dívkám, které o kariéře ve vědě uvažují

doc. Ing. Lenka Wimmerová, MSc., Ph.D.

Na Fakultě životního prostředí ČZU garantuje předměty zaměřené na environmentální management, cirkulární ekonomiku a reporting udržitelnosti v rámci programu Udržitelnost a environmentální management (UEM). Její profesní zaměření zahrnuje spolupráci na revizích mezinárodních norem a rozvoj metodik pro hodnocení environmentálních dopadů a cirkulární přístup v praxi.

1. Ano, zejména na začátku mé profesní kariéry. Byla jich celá řada, od těch typu, že žena by neměla vést projekt, vykonávat určité práce, až po stereotypy typu, že žena na jednáních všem prostě vaří kávu a čaj.
2. Myslím, že je to náročné ve všech zemích, a v některých je to i o dost složitější. Záleží, jaké máte zázemí a podporu v rodině, a pokud nemáte, budete to mít složité i v jiných profesích. Co se týká podmínek na ČZU, myslím, že z pohledu výzkumu jsem tady nikdy neměla problém skloubit mateřství a vědeckou kariéru. Problém je doprovodná výuka, která je pevně daná a nikoho nezajímá, že máte nemocné dítě. Jako velký paradox vidím i nahlížení na ženy na vysokých školách pouze jako na vědkyně. Řada z nich jsou skvělými lektorkami a mentorkami studentů a věnují tomu spoustu času.
3. Nastavte si svoje priority a řešte je s nadhledem. Případné mateřství pak berte ne jako daň, ale jako příležitost. Umožní vám totiž dívat se na svět jinýma očima.

prof. RNDr. Pavla Hejčmanová, Ph.D.

Profesorka tropické ekologie a zemědělství na Fakultě tropického zemědělství ČZU v Praze a výzkumná pracovnice na Institutu zoologie – Zoological Society of London. Zabývá se ekologií velkých savců se zaměřením na potravní chování, výběr zdrojů, prostorové využití habitatů v ekosystémech a ekologii pohybu. Výzkum nevyhnutelně integruje sociální aspekty, postoje a motivace lidí ve vztahu k ochraně přírody.

1. Na počátku své kariéry jsem se s předsudky a stereotypy typu „žena nemá mít ambice, už vůbec ne ve vědě, má být doma a vytvářet zázemí rodiny“ skutečně setkala. Je to již řádka let a od té doby se mnohé změnilo. Jsem opravdu ráda, že se o ženách ve vědě mluví otevřeněji a také že se objevilo mnoho příležitostí pro jejich podporu. Mám štěstí, že pracuji na „mladé fakultě“, která vznikala s mladým vedením, kde předsudky vůči ženám necítím. Neznamená to ale, že se již se stereotypy nesetkávám. Pracuji v mezinárodním prostředí, zejména v zemích globálního Jihu, což zahrnuje jiné kulturní a hodnotové zázemí, a v neposlední řadě také jiné, velmi hierarchicky zakotvené pojetí akademické a vědecké práce. Vyžaduje to adaptabilitu, toleranci a porozumění zároveň s usilovnou a vědomou prezentací výsledků a kvality odborné práce.
2. Skloubit vědeckou kariéru, zejména tu založenou na terénní práci v Africe, s rodinným životem, je bezpochyby náročné. Věda obecně často vyžaduje časovou flexibilitu, cestování a práci v nepravidelných režimech. Bez podpory a pochopení v rodině to určitě nejde. Měla jsem štěstí, protože v rodině podporu mám včetně svých rodičů, mám i pochopení dětí. Všem jsem za to vděčná. Důležitá je i podpora zaměstnavatele a vnímám, že v průběhu let se na ČZU navyšuje. Některé benefity již já osobně nevyužiji, mé děti mezitím odrostly, ale obecně podpora rodin narůstá různými mechanismy, a toho si velmi cením.
3. Ráda bych zanechala vzkaz, a to nejen ženám a dívkám, ale i jejich partnerům, aby se nebáli ambicí ve svém vybraném oboru ani mezinárodních výzev. Terénní výzkum, práce v zahraničí nebo vedení projektů nejsou v rozporu s rodinným životem, jen vyžadují dobré plánování a podporu okolí. Vědecká kariéra není lineární a není jen jeden „správný“ průběh. Důležité je najít prostředí, které umožňuje růst, a nebát se říct si o podporu. Věda potřebuje různé zkušenosti i perspektivy – a právě to do ní ženy přinášejí. Nejen v přírodě, ale i v lidské společnosti rozmanitost otvírá nové horizonty.

doc. Mgr. Jitka Kumhálová, Ph.D.

Zabývá se geoinformatikou na Technické fakultě ČZU. Konkrétně dálkovým průzkumem Země a uplatněním získaných poznatků v kombinaci s meteorologickými a agronomickými informacemi v zemědělství. Věnuje se například výzkumu pěstování chmele, kde se používají drony i termální kamery.

1. Ano, setkala. Z mého pohledu v tom není genderový rozdíl, i když se asi lišil primární důvod předsudků. Zejména šlo o nějaký způsob žárlivosti na úspěch či pocitu ohrožení, že „někomu lezu do zelí“. Tyto předsudky či překážky jsem ale nezaznamenala u vědců, kteří jsou úspěšní na světové úrovni. Ti se mi naopak vždy snažili pomoci či nastavili oboustranně prospěšnou spolupráci.
2. Z mého pohledu to až tak náročné nebylo, protože mám manžela, na kterého se dá spolehnout. Zpočátku to bylo složitější, změnila jsem kvůli dětem i práci – přešla jsem z VÚRV na ČZU hned po skončení rodičovské, abych měla flexibilnější pracovní dobu. Přesně v tom roce byla také otevřena dětská skupina Poníček, takže jsme se nemuseli spoléhat na státní školku a její kapacity a využili jsme podpory ČZU. Jak děti rostly, šly se s naším pracovním světem tak, že s námi začaly jezdit i na různá měření a pomáhají nám. Z mého pohledu jde tedy především o přístup, pokud jsou tedy všichni v rodině zdraví a ochotní si vyjít vstříc.
3. Poradila bych jim, aby se naučily dobře organizovat čas a nedávat dětem kvůli práci na vedlejší kolej. Nakonec jen dobrá pohoda v rodině zajistí i lepší pohled na svět a pomůže překonat i pracovní nezdary, protože víte, že vás doma vždy někdo stoprocentně podrží.

Ing. Tereza Jurczyková, Ph.D.

Chemická technologička zaměřující se na chemii a zpracování dřeva a biomateriálů působí na Fakultě lesnické a dřevařské ČZU. Stojí za nápadem vyvinout na této fakultě lyže s vlastním dřevěným jádrem, které testovala ve spolupráci s olympionikem Janem Zabystřanem.

1. Na univerzitě jsem začala pracovat během mateřské dovolené, zpočátku na částečný úvazek, poté co jsem byla tehdejšími vedením katedry oslovena s konkrétním odborným úkolem – zavést a dále rozvíjet výuku chemie dřeva a chemického zpracování dřeva ve studijních programech pro dřevaře. Tato spolupráce pro mě představovala možnost zůstat profesně aktivní, využít dosavadní zkušenosti z praxe i ze studií a současně si zachovat rovnováhu mezi pracovním a rodinným životem. S předsudky a stereotypy jsem se samozřejmě setkala a setkávám, spíše však v méně závažných či nepřímých podobách. Díky několikaleté zkušenosti z firemního prostředí, kde byly situace často mnohem razantnější a otevřenější, a také proto, že rodina pro mě byla a je na prvním místě, jsem si dokázala zachovat potřebný nadhled a odolnost. Dlouhodobě se soustředím především na systematickou a smysluplnou práci, která přináší konkrétní výsledky a výstupy, a díky nim dnes nemám potřebu své odborné kompetence opakovaně obhajovat.
2. Skloubení vědecké kariéry s rodinným životem a mateřstvím je v českém prostředí stále poměrně náročné, zejména kvůli časovým nárokům kvalitní vědecké práce, projektovému financování a tlaku na publikační výstupy. Mně osobně nevádí pracovat i v noci a vnímám to jako jednu z možností, jak si v určité fázi života udržet kontinuitu ve vědecké práci. Je to však moje osobní volba a určitý kompromis, nikoli obecný nebo přenositelný model. Významnou roli hraje také osobní přístup vedoucího pracoviště. Během mého působení jsem měla čtyři přímé nadřízené a jejich míra vstřícnosti se lišila, což potvrzuje, že je to často otázka vzájemné důvěry, zodpovědnosti a sdílené pedagogické či vědecké vize. Současné vedení vytváří prostor pro časovou flexibilitu, což mi vyhovuje. Pozitivně vnímám také grantový program Návraty na ČZU, který je zaměřen na usnadnění návratu do akademického prostředí po rodičovské či jiné dlouhodobé přestávce ve vědecké činnosti a poskytuje v této fázi finanční i odbornou podporu. Přesto se domnívám, že systémová podpora má stále prostor k dalšímu rozvoji, což by mohlo pomoci nejen jednotlivcům, ale i celému akademickému prostředí lépe využít potenciál talentovaných vědců a vědkyň.
3. Doporučila bych jim především nebát se jít za tématem, které je skutečně baví, a dát si prostor ho rozvíjet do hloubky. Moje vlastní zkušenost je taková, že vědecká práce nabízí mnohem větší pestrost, než se často zdá. Zahrnuje nejen projekty a publikace, ale i spolupráci napříč obory a každodenní kontakt se studenty, kteří dokážou být velmi inspirující. Věda pro mě nikdy nebyla stereotypní prací, ale prostředím, kde se neustále učím, hledám nové souvislosti a snažím se propojovat teorii s praxí. Důležité je pro mě také to, že se má práce přirozeně prolíná s mým rodinným životem – mé děti o ní vědí, občas ji vidí „naživo“ a učí se vnímat vzdělání a zvědavost jako přirozenou součást světa kolem sebe.

doc. PhDr. Radmila Dytrtová, CSc.

Po celou dobu své profesní dráhy se věnuje univerzitní přípravě učitelů, a to do roku 2001 na Univerzitě Karlově v Praze a od roku 2001 na České zemědělské univerzitě v Praze na Katedře pedagogiky (nyní Institut vzdělávání a poradenství ČZU), kde je garantkou studijního programu učitelství. Je autorkou a spoluautorkou několika celostátních učebnic, řady článků a příspěvků k přípravě učitelů. Je zakladatelkou spoluorganizátorkou od roku 2005 mezinárodní vědecké konference EDUCO s týmy z dalších univerzit, která se každoročně týká přípravy učitelů přírodovědných, zemědělských a příbuzných oborů.

1. Vzhledem k tomu, že úspěšný vědec zpravidla disponuje určitými charakterovými vlastnostmi (mimo jiné) jako je vůle, rozhodnost a zodpovědnost, má motivaci a zaujetí pro obor, nemusí být pro ženu ve vědě překážkou to, co jiní vnímají jako překážku, ale může to být výzvou. Mladí lidé, absolventi fakult, často zůstávají na své fakultě jako studenti doktorandi a věnují se výzkumu. Někteří si tak „nastartují“ vědeckou kariéru. Po vlastních zkušenostech vím, že se mohou setkat i s tím, že jejich dřívější učitelé, současní kolegové na ně nezměnili „úhel pohledu“ a vnímají je stále jako studenty nebo pomocné vědecké síly. Odráží se to v jejich

chování a úkolování mladého kolegy nebo kolegyně. Může se to odrážet i na jejich morálním a finančním hodnocení. Pokud je takový přístup neměnný, může se stát, že i po letech praxe hledá žena ve vědě uplatnění jinde. Uváděný stereotyp tak může být výzvou ke změně.

2. Bohužel sociálním okolím je často vnímána úspěšná kariéra ženy ve vědě jako neslučitelnost s rolí ženy matky, a pokud je to tak vnímáno i u zaměstnavatele ženy ve vědě, pak to často má vliv na její rozhodnutí se pozice ženy ve vědě vzdát. Z uvedeného důvodu řada schopných mladých žen se rozhoduje buď – anebo. Rozhodnutí však také záleží na rodinném zázemí, které buď motivuje ženu – matku ve vědě a podává pomocnou ruku nebo ne, což může ovlivnit její návrat k vědecké kariéře po mateřské dovolené.

Otázce žen a jejich zapojení do vědecké práce ČZU v Praze věnuje pozornost, již tím, že na univerzitní půdě existuje řadu let dětská skupina pro děti zaměstnanců (nyní s novým zázemím v novém pavilonu). O rovnosti žen a mužů v akademickém prostředí jednala i závěrečná konference projektu AGRIGEP dne 25.9.2025 na ČZU v Praze. Motivací žen ve vědě bylo i zveřejnění žebříčku TOP žen ve vědě časopisu Forbes, kde se umístily tři ženy z fakult ČZU.

3. Mladým ženám a dívkám, které znají svůj potenciál a chtějí se věnovat vědě, především k tomuto záměru gratuluji. Předem si však musí uvědomit, že cesta k profesnímu úspěchu a výsledkům není snadná, že je potřeba se rozhodnout zodpovědně podle vlastních individuálních možností, nastavit si priority a věřit, že profesní cíl, který mají, má smysl, že je práce bude bavit, a nejen naplňovat jejich pracovní dobu.

<https://www.czu.cz/cs/r-7229-aktuality-czu/zeny-a-divky-ve-vede-maji-svatek-11-unora.html>